

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	SOŠ techniky a služieb, Pod amfiteátrom 7, Levice
4. Názov projektu	Prepojenie teórie s praxou – cesta k úspechu
5. Kód projektu ITMS2014+	312011ACP8
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy.
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Ing. Soňa Michníková
8. Školský polrok	01.02.2023-30.06.2023 (len február 2023)
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	http://www.sosts-levice.sk/prepojenie-teoretie-s-praxou/

10.

Úvod

Zasadnutia sa uskutočnili v tomto polroku len v mesiaci február – 2 zasadnutia. (06.02.2023 a 13. 02. 2023)

Čitateľská gramotnosť predstavuje porozumenie, aplikovanie a posudzovanie textu za účelom dosiahnutia cieľov jedinca, rozšírenie jeho znalosti a potenciálu a aktívnu účasť v spoločnosti. Vychádzajúc z odporúčania Strategického rámca Európskej spolupráce vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020) sme zostavili plán rozvoja čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia ako prierezovej témy.

ET 2020 odporúča:

1. Čitateľská gramotnosť je nevyhnutnou podmienkou pre získanie kľúčových kompetencií a pre dosiahnutie ďalších dôležitých cieľov vzdelávania a odbornej prípravy. Odporúčanie ET 2020: zavedenie nových foriem učenia, využívanie nových výučbových technológií, ktoré zvyšujú úroveň čitateľskej gramotnosti. Pedagogickým zamestnancom sa odporúča pracovať v tímoch, v ktorých bude prebiehať vzdelávanie vedúce k zvýšeniu úrovne gramotnosti prostredníctvom zdieľania poznatkov, vo forme Best Practice, Odborných pedagogickým skúseností a pod.
2. Čitateľskú gramotnosť je potrebné rozvíjať prierezovo, naprieč vzdelávacími oblasťami.

Plán pedagogického klubu bol zostavený aj na základe skúseností európskych SOŠ, ktoré odporúča ET 2020:

- Tréning porozumenia informatívnych textov
- Tréning čitateľských stratégií,
- Rozvoj metakognície,
- Špirálovitý nácvik -3S,
- Aplikácia autentických didaktických situácií v rozvoji čitateľskej gramotnosti a kritického

myslenia, a ďalšie.

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy bude vytvorený pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti platného ISCED 3A, 3C ako napr.: matematika a práca s informáciami, jazyk a komunikácia, človek a príroda, človek a spoločnosť a tiež pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi odborné predmety.

Klub bude fungovať počas školských rokov, od septembra 2020 do januára 2023 (spolu 25 mesiacov) a jeho udržateľnosť vychádza z koncepcie nového modelu SOŠ v Systéme duálneho vzdelávania, ktorého súčasťou sú „riešiteľské rady“ tímov pre predmetné vzdelávacie oblasti.

Spôsob organizácie: stretnutia 2 krát do mesiaca. Dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.

Varianta klubu: pedagogický klub s výstupmi.

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa bude zameriavať na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia v rámci vzdelávacích oblastí, ako prierezovej témy.

Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie úrovne čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov naprieč vzdelávaním.

Čitateľská gramotnosť je dôležitou schopnosťou žiaka a nevyhnutným predpokladom pre ďalší osobnostný a profesijný rast žiaka.

Žiak s primeranou úrovňou čitateľskej gramotnosti dokáže:

- Hľadať súvislosti medzi javmi,
- Pýtať sa a hľadať odpovede,
- Vytvárať vizuálne a iné, zmyslové predstavy (myslieť abstraktne),
- Vytvárať hodnotiace posúdenia,
- Identifikovať najdôležitejšie myšlienky v texte (kriticky myslieť),
- Vytvárať syntézu poznania.

Čitateľská gramotnosť a kritické myslenie, ako prierezové témy naprieč vzdelávacími oblasťami SOŠ sú dôležitým faktorom dosiahnutia primeranej úrovne deskriptorov príslušnej kvalifikácie, ktorú stredná odborná škola zastrešuje poskytovaním študijných/učebných odborov a ich odborným zameraním.

Úspešná implementácia prvkov systému duálneho vzdelávania je v úzkom spojení s dosiahnutím primeranej úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov (deskripty: samostatnosť, samostatná práca žiaka, porozumenie textu, schopnosť prijať zodpovednosť za svoju prácu, vytvoriť analýzu textu, syntézu údajov, práca s nesúvislým textom, primerane rozvinuté sociálne kompetencie).

V rámci činnosti pedagogického klubu sa chceme zaoberať najefektívnejšími metódami a stratégiami pre rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia. Čitateľská gramotnosť má dve hlavné línie: základnú a kritickú. Základná zahŕňa znalosti, schopnosti, postoje uplatňované pri výbere textu a samotné čítanie s porozumením. Kritická čitateľská gramotnosť zahŕňa znalosti, schopnosti a postoje pri hodnotení informácií v texte s ohľadom na jeho obsahovú a formálnu stránku (napr. argumentácia), posudzovanie obsahu textu porovnávaním s vlastnými skúsenosťami, spôsob čítania a stratégia práce s textom. Obe zložky sú neoddeliteľné a vzhľadom ku komplexným potrebám spoločnosti a trhu práce sú pre absolventov SOŠ nevyhnutné.

Ďalšie činnosti, ktoré budú realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice,
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS,
- Výmena skúseností pri aplikácii moderných vyučovacích metód,
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov,
- Tvorba inovatívnych didaktických materiálov,
- Diskusné posedia a štúdium odbornej literatúry,

Identifikovanie problémov v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov a možné riešenia

Stručná anotácia

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia- prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami: práca s odbornými zdrojmi,
- didaktický nápadník, čitateľská gramotnosť, prehľad efektívnych metód.

Kľúčové slová

Čitateľská gramotnosť, kritické myslenie, metódy, inovácie, analýza, tvorivosť.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy.

Priblíženie témy:

Pedagogický klub sa zameriava na rozvoj čitateľskej gramotnosti v rámci vzdelávacích oblastí, ako prierezovej témy. Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie čitateľskej gramotnosti u žiakov a zlepšenie výsledkov žiakov v medzinárodnom testovaní.

Činnosť pedagogického klubu sa sústreďuje na to, ako zlepšiť výsledky medzinárodných meraní a na možné spôsoby /cesty pre ich zlepšenie, na implementovanie medzi-predmetových vzťahov vo vzdelávacom procese, na identifikovanie problémov vo vzdelávaní a možné spôsoby ich riešenia, výmenu skúseností s aplikovaním nových progresívnych metód a foriem práce, výmenu skúseností s využívaním didaktických postupov a metód orientovaných na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov, výmena skúseností s využívaním nových progresívnych a moderných nástrojov na prevenciu závislostí, rasizmu, násilia a iných foriem/ druhov extrémneho správania (aktivity na posilnenie formovania správnych životných postojov mladých ľudí).

Systematickým rozvíjaním čitateľskej gramotnosti u žiakov dosiahneme elimináciu deficitných kognitívnych funkcií. Kognitívne funkcie sú v priamom vzťahu so schopnosťou žiaka byť úspešný v rôznych formách testovania a medzinárodného porovnávania vedomostí.

Jadro:

Popis témy/problém

Problém:

Problém ostáva rovnaký: nedostatočná, nevyzretá čitateľská veda v konečnom dôsledku k vážnym problémom pri štúdiu, ako aj pri uplatňovaní nárokov na trhu práce. Mladý človek sa stáva tzv. funkčne či sekundárne negramotný, čo môže vyústiť nielen ku zníženiu vzdelanosti a konkurencieschopnosti spoločnosti.

Čítanie s porozumením je súčasťou rôznych gramotností, ktoré potrebujeme pre každodenný život. Možno si to bežne neuvedomujeme, ale inak rozumieme umeleckému textu a inak náučnému alebo publicistickému, pričom každý text rozvíja naše komunikačné a čitateľské zručnosti.

Najdôležitejšou črtou kritického myslenia je snaha o pochopenie akejkoľvek informácie v čo najširších súvislostiach. Kriticky mysliaci človek má myseľ vytrénovanú tak, že pri akejkoľvek tvrdení, argumente, štúdiu či článku pozerá pod povrch. Skúma motívy a kvalifikáciu autorov, logickú súdržnosť prezentovaných tvrdení, dôveryhodnosť použitých dôkazov, poctivosť vo vyvodzovaní dôsledkov či vernosť vedeckej metodológii. Chápe, že na jednu vec sa dá pozerat' z rôznych uhlov pohľadu a miesto toho, aby si z nich vybral jeden konkrétny a ostatné zavrhol, snaží sa ich pochopiť viacero.

Nedostatočná úroveň kritického myslenia sa prejavuje v rôznych oblastiach života, v šírení hoaxov, neoverených správ, čo je v protiklade k vedeckému poznaniu a heuristickým metódam.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

V mesiaci február sme zrealizovali 2 stretnutia (06.02.2023 a 13. 02. 2023), v ktorých sme sa zaoberali inovatívnymi metódami podporujúcimi rozvoj čitateľskej gramotnosti.

V rámci tvorby obsahu nášho nápadníka sme sa zamerali na pedagogický konštruktivizmus, ktorý sa výborné hodí napríklad pri divergentnej analýze literárneho alebo odborného textu. Vo vzdelávaní celé storočia prevládala pozitivistický model vzdelávania, ktorý hovorí o vedomostiach – objektívnej realite – existujúcej mimo nášho vnímania. Úlohou učiteľa v tejto koncepcii je odovzdať tieto vedomosti žiakovi a úloha žiaka je vedomosti absorbovať.

Alternatívny konštruktivistický model je založený na tom, že žiak aktívne konštruuje a rekonštruuje vlastnú realitu s cieľom dať zmysel svojim skúsenostiam. Nové skúsenosti sú filtrované cez mentálne štruktúry (schémy) a sú zahrnuté do predchádzajúcich vedomostí, presvedčení, koncepcií, predpokladov a želaní. Ak je nová informácia konzistentná s existujúcimi štruktúrami, môže byť do nich zahrnutá – naučená, uložená dlhodobo. Ak nie, môže byť naučená účelovo naspamäť, napr. na test a rýchlo zabudnutá.

Konštruktivistický pohľad na učenie sa rozpracovali najmä Piaget, Dewey, Bruner a Vygotsky. Napríklad Piaget orientoval svoju prácu na kognitívny konštruktivizmus a Vygotsky na sociálny konštruktivizmus.

Pri implementácii konštruktivizmu do edukácie odporúčame:

- žiadať od žiakov myšlienkové konštrukcie, ktorými formulujú vlastný zmysel, porozumenie a interpretáciu učiva,
- umožniť učiacim sa a učiteľovi vysvetliť si nejasnosti, upresniť a korigovať učebný proces,
- tvoriť pre žiakov úlohy v súlade s vyššími úrovňami Bloomovej taxonómie,
- rešpektovať učebné štýly žiakov,
- žiadať od žiakov vlastné hodnotenie a učenie sa zo vzájomných chýb.

Konštruktivistické učenie sa našim žiakom javí ako veľmi prínosné. Konštruovanie vlastného

chápania učiva je veľmi jedinečné a líši sa od žiaka k žiakovi. Mozog je paralelný procesor, nie sekvenčný. Žiak musí myslieť na jednotlivosti i celok súčasne – musí integrovať vedomosti z jednotlivých tém. Učenie sa je podporované motiváciou, vzrušením z poznania, záujmom.

Pri obyčajnom mechanickom učení sa (zapamätávanie) sú vyššie myšlienkové operácie v úzadí.

Príklad metódy čítania s porozumením používajúcu konštruktivizmus: 3P

1. Počiatočné faktory (presage) – identifikácia všetkého čo bude dôležité v procese učenia sa žiakov.
2. Proces – aktívne učenie sa žiakov.
3. Produkt – výsledky učenia sa žiakov.

Počiatočné faktory sú dvojaké:

- žiacke (relevantné predchádzajúce vedomosti žiakov k téme a záujem o ňu, schopnosti žiakov, význam témy vzhľadom na študijné zameranie a iné),
- učiteľské (ciele, metódy vyučovania, skúšanie – hodnotenie, klíma, organizácia štúdia v škole a iné).

Proces

- hĺbkový prístup,
- povrchový prístup.

Produkty

- kvantitatívne (fakty, zručnosti),
- kvalitatívne (štruktúra, transfer),
- afektívne (aktívne zapojenie sa žiakov – zaangažovanosť na plnení úloh).

V rámci diskusie sme si uviedli základné poznatky o rozvíjaní procesu efektívneho učenia sa žiakov prostredníctvom čitateľských stratégií. Okrem iných inovatívnych stratégií, ktoré sme si uviedli na minulých stretnutiach sme sa tiež zhodli na užitočnosti stratégie Súvislosti, príčiny a dôsledky (SPD). Jej využitie v edukačnom procese je spojené s požiadavkami na výber textu: text členený na časti s nadpismi podnadpismi, zvýraznené dôležité slová a myšlienky v texte a pod...

Aplikácia danej stratégie v praxi—žiacov usmerníme podľa nasledujúcich krokov:

- Náhľad pred čítaním textu:
 - Vždy prezrite všetky strany, ktoré máte čítať pred tým, ako začnete čítať.
 - Zamerajte sa najskôr na nadpisy a podnadpisy.
 - Tiež sa zamerajte na slová, ktoré sú vytlačené hrubými písmenami alebo sú uvedené v úvodzovkách.
- Zapíšte si zvýraznené myšlienky z textu
- Zapíšte si hlavné myšlienky a dôležité fakty z textu do svojich poznámok alebo na poznámkové kartičky, aby ste si ich mohli v budúcnosti opäť preštudovať.
- Vysvetlite význam neznámych slov zo zvýraznených myšlienok

Ak nepoznate nejaké slovo, skúste si ho domyslieť prostredníctvom kontextu. Ak sa toto nepodarí, vyhľadajte ho v slovníku.

Ak si myslíte, že to je dôležité slovo, napíšte si ho do svojich poznámok s vysvetlením významu.

Prečítajte text.

Zvýraznite dôležité, kľúčové informácie z textu na základe toho, aký cieľ čítaním textu sledujete. Ak je to vaša kniha, zvýraznite dôležité myšlienky. Ak to nie je vaša kniha, a ak zistíte, že zvýrazňovanie pomáha vo vašom prípade chápaniu textu, a kniha nie je vaša, prefoťte si strany a zvýrazňujte na prefotovaných stranách.

Ak kniha nie je vaša a urobili ste si poznámky na osobitný papier, zvýraznite si hlavné myšlienky vo vašich poznámkach.

Princíp zvýrazňovania je založený na označení najdôležitejšej informácie. Kreativita je vlastne proces selekcie toho najdôležitejšieho z našej životnej skúsenosti.

Odporúčame vo vyššej miere aplikovať stratégiu VOTO

V rámci tejto stratégie sa žiak zameriava na:

1. získanie informácií,
2. vysvetlenie informácií a interpretáciu textu,
3. hodnotenie obsahu a formy textu, uvažovanie o ňom.

VOTO teda ukazuje žiakom vzťah medzi otázkami a odpoveďami, ako kategorizovať rôzne typy a úrovne otázok. Upozorňuje na to, že text nemusí explicitne obsahovať všetky odpovede, niektoré „sú nad textom“.

Odporúčania pri konkrétnej realizácii čitateľskej stratégie VOTO

Prvým krokom je formulácia otázok súvisiacich s textom. Ak pracujeme so skupinou, pre ktorú je tvorba otázok súčasťou práce s textom aspoň niekoľko týždňov, môžeme začať s uvedeným postupom na prvej vyučovacej hodine. Ak tvorba otázok v súvislosti s textom je pre žiakov náročná, odporúčame najskôr uskutočniť vyučovacie hodiny zamerané na tvorbu otázok k textu a až po zvládnutí metódy kladenia otázok uplatňovať danú čitateľskú stratégiu.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Soňa Michníková
12. Dátum	30. 06. 2023
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Eva Sleziaková
15. Dátum	03. 07. 2023
16. Podpis	

Pokyny k vyplneniu Písomného výstupu pedagogického klubu:

Písomný výstup zahrňuje napr. osvedčenú pedagogickú prax, analýzu s odporúčaniami, správu s odporúčaniami. Vypracováva sa jeden písomný výstup za polrok.

1. V riadku Prioritná os – Vzdelávanie
2. V riadku špecifický cieľ – riadok bude vyplnený v zmysle zmluvy o poskytnutí NFP
3. V riadku Prijímateľ - uvedie sa názov prijímateľa podľa zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len "zmluva o NFP")
4. V riadku Názov projektu - uvedie sa úplný názov projektu podľa zmluvy NFP, nepoužíva sa skrátený názov projektu
5. V riadku Kód projektu ITMS2014+ - uvedie sa kód projektu podľa zmluvy NFP
6. V riadku Názov pedagogického klubu (ďalej aj „klub“) – uvedie sa celý názov klubu
7. V riadku Meno koordinátora pedagogického klubu – uvedie sa celé meno a priezvisko koordinátora klubu
8. V riadku Školský polrok - výber z dvoch možností – vypracuje sa za každý polrok zvlášť
 - september RRRR – január RRRR
 - február RRRR – jún RRRR
9. V riadku Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy – uvedie sa odkaz / link na webovú stránku, kde je písomný výstup zverejnený
10. V tabuľkách Úvod, Jadro a Záver sa popíše výstup v požadovanej štruktúre
11. V riadku Vypracoval – uvedie sa celé meno a priezvisko osoby/osôb (členov klubu), ktorá písomný výstup vypracovala
12. V riadku Dátum – uvedie sa dátum vypracovania písomného výstupu
13. V riadku Podpis – osoba/osoby, ktorá písomný výstup vypracovala sa vlastnoručne podpíše
14. V riadku Schválil - uvedie sa celé meno a priezvisko osoby, ktorá písomný výstup schválila (koordinátor klubu/vedúci klubu učiteľov)
15. V riadku Dátum – uvedie sa dátum schválenia písomného výstupu
16. V riadku Podpis – osoba, ktorá písomný výstup schválila sa vlastnoručne podpíše.